

Studiebesök Riddarhuset 17 januari 2023

I ett regnigt och "snögloppigt" Stockholm samlades vi hela 51 veteraner, inkl. medföljande, denna eftermiddag på Riddarhuset för en guidad visning av Riddarhuset.

Vår adliga guide Therese inledde med att berätta om själva byggnaden, vars tomt skänktes till adelskapet i mitten av 1600-talet av Rikskanslern Axel Oxenstierna. Det ursprungliga palatset uppfördes av fyra olika arkitekter eftersom den första, Simon de la Vallée, blev ihjälslagen av Erik Oxenstierna. Då anlätades i stället en tysk stenhuggare, Heinrich Wilhelm, vars stenhuggeri tydligt märks i Riddarhusets pelare mm. Inte heller han blev särskilt långvarig utan byttes ut mot en nederländsk arkitekt, som delvis ändrade på utförandet och till sist avslutades byggnationen av den första arkitektens son, Jean de la Vallée. Palatset stod klart i slutet av 1600-talet och har därefter successivt utvidgats med flyglar och restaurerats till dagens utseende.

Adelns historia är en del av Sveriges historia och några av de äldsta familjerna härstammar ända från vikingatiden. Therese, som själv är av adlig ätt, hade huvudet sprängfyllt av olika anekdoter och berättade på ett pedagogiskt, livligt och humoristiskt sätt om olika skeenden. De som adlades hade på olika sätt tjänat kronan. I mitten av 1500-talet överförs rätten att adla förtjänstfulla män enbart till kungen, som samtidigt ger dem privilegier och territoriella förläningar. På Riddarhuset finns drygt 2300 vapensköldar med ätter av olika dignitet.

Vapensköldarna är av koppar i och med att en adelsman på 1500-talet, som efter en takrenovering hade dryga 150 kopparplåtar över, föreslog att de kunde tas till vara för att göra vapensköldar av. Perfekt återvinning av material, sagt och gjort. Den främsta adeln är grevarna, med Brahe i spetsen, sedan kommer friherrarna som tituleras baroner och längst ner på skalan återfinns adeln. Observera att kungen inte tillhör adeln.

Den siste som adlades i Sverige var Sven Hedin år 1902. Det slutliga adlandet togs helt bort först 1974. Adelskapet kan enbart föras vidare på den manliga sidan. Den svenska adeln i Finland blev finsk-rysk i samband med att Sverige förlorade Finland till Ryssland år 1809. Finland byggde då ett eget riddarhus i Helsingfors, som Therese rekommenderade oss att besöka vid tillfälle.

Efter Thereses information berättade vår Adrian stolt och på ett förtjänstfullt sätt om sin adliga ätt.

Adrians förfader och namne, Otto Adrian Berg von Linde, adlades 1752. Adrian är nu sjunde generationen och släktens huvudman. Som huvudman är det han som kallas till adelsmötena i Riddarhuset. Otto var överste i armén och godsägare i Skåne samt utnämnd till riddare av Svärdsorden. Ottos mamma, också adlig, hette Beata von Linde, vars ätts sköld underligt nog saknas på Riddarhuset. Ätten Berg von Lindes sköld finns dock på Riddarhuset. Beatas far, dvs Ottos morfar, Isack von Linde föddes i mitten av 1600-talet och var en duglig, modig, klok och handlingskraftig man. Isack krigade för både Karl XI och Karl XII. Han blev befördrad till Löjtnant och kompanichef och deltog bl.a. i kriget mot danskarna. I slaget vid Lund år 1676 var Isack chef för 6 kompanier och trots danskarnas betydligt större armé så segrade svenskarna, ett av de blodigaste slagen i historien med 70-procentiga förluster på båda sidor vilket innebar att ca 5000 svenskar resp. ca 9000 danska soldater stupade. Efter detta slag blev Isack tillfångatagen och fördd till Danmark men i samband med fångutväxling mellan länderna kom Isack åter till Sverige. Isack sökte adelskap och fick det 1695. Han blev år 1708 befördrad till major i Karl XII armé. Samma år, i samband med Karl XII:s fälttåg mot Ryssland, blev Karl XII anfallen när han var ute och inspekterade trupperna och rekognoserade terrängen i trakten av Smolensk samtidigt som hans skyddsstyrka sköts. Detta såg Isack och kom till undsättning. Isack räddade kungen men blev tyvärr själv skjuten till döds.

Efter denna släkthistoria var det dags att närmare beskåda vapensköldarna och de andra salarna med porträttsamlingar över adliga och mäktiga män innan vi åter begav oss ut i snögloppet.

Ett stort tack till Adrian som arrangerade denna intressanta eftermiddag.

Text och foto (där inget annat anges): Hélène Blomberg

Therese Gyllenram, vår duktiga och engagerade guide

Adrian Berg von Linde

Stefan Melin, guide Therese och Ingmar Bergsten

Adrian, vår stolte adelsman
Foto: Mats Johansson